

Onderbouwing agendapunt:

Commissie B en F d.d. 30 mei 2012

Betreft agendering van :

Brief van Gedeputeerde Staten van 21 maart 2012 over SNN reactie van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Presentatie Berend Bot SNN 2014 2020

Presentatie GLB Monique Remmers

Geagendeerd door PVV

Datum vergadering 30 mei 2012

Motivatie voor de agendering:

In de twee presentaties van Berend Bot en Monique Remmers op de statenontmoeting d.d. 1 februari 2012 komt naar voren, dat het gemeenschappelijk landbouwbeleid verandert en dat de boeren in het Noorden van het land vanaf 2017 met een aanzienlijke inkomensreductie te maken zullen krijgen. De subsidies voor Noord Nederland van 225 miljoen per jaar betreffen voor 215 miljoen directe inkomenssubsidies, die gemiddeld 45.000 euro per bedrijf/gezin bedraagt. Deze zullen gehalveerd worden door een lagere subsidiering per hectare (was 600 euro per hectare, wordt 300 per hectare en door een verschuiving van de subsidiering van West-Europa naar Oost Europa.

In de reactie van SNN op deze veranderingen in het gemeenschappelijk landbouwbeleid lijkt het of aan deze verandering voorbij gegaan wordt. Het inzetten op innovaties als compensatie is prachtig, maar als de inkomenssubsidie verdwijnt, dan is er weinig ruimte om innovaties te plegen, omdat de nadruk dan komt te liggen op overleven i.p.v. innoveren.

Visie fractie:

1. Er dient in de reactie en de adviezen van SNN meer aandacht besteed te worden aan het directe inkomensverlies.
2. Er dient een vorm van compensatie te komen voor dit inkomensverlies. Inzet op innovatie is goed en nodig maar de subsidie wordt dan uitgegeven aan nieuwe activiteiten en ontwikkelingen en leidt niet tot een behoud van inkomen.

Vragen aan de andere fracties

1. Delen zij de sombere visie op het inkomensplaatje van de boeren de komende jaren?
2. Moeten er niet initiatieven genomen worden om de boeren te helpen hun inkomen op peil te houden?

Vragen aan het college van GS:

1. Deelt GS het sombere toekomstperspectief van de boeren vanwege het wegvallen van ongeveer de helft van hun directe inkomenssteun?
2. Kan GS er bij de SNN op aandringen dat er niet alleen wordt ingezet op innovaties maar ook op een andere vorm van inkomenscompensatie?

Aan:
de voorzitter en leden van
provinciale staten van Drenthe

Assen, 21 maart 2012

Ons kenmerk 12/3.7/2012001972

Behandeld door de heer D.J. Immenga (0592) 36 51 94

Onderwerp: SNN-reactie op de wetgevingsvoorstellen tot herziening van het
Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Geachte voorzitter/leden,

Hierbij ontvangt u ter informatie de door het dagelijks bestuur van het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (DB SNN) vastgestelde reactie op de wetgevingsvoorstellen van de Europese Commissie met betrekking tot de toekomst van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB).

Tijdens de gezamenlijke statenbijeenkomst op 15 februari 2012 bent u geïnformeerd over de inhoud van de GLB-voorstellen en de belangrijkste punten daarin voor Noord-Nederland. Deze punten staan in de bijgevoegde SNN-reactie verwoord. De reactie vormt de basis voor de gesprekken die Noord-Nederland in Den Haag, Brussel en met andere stakeholders over het GLB voert. In het DB SNN is gedeputeerde Henk Brink voor dit dossier als portefeuillehouder benoemd.

In de voorbereiding tot de SNN-reactie hebben de gedeputeerden landelijk gebied van de drie noordelijke provincies en de SNN-portefuillehouder onder andere gesproken met LTO Noord en het Noordelijk Landbouw Beraad.

Eind 2011 heeft de Europese Commissie de wetgevingsvoorstellen (http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/legal-proposals/index_en.htm) gepubliceerd. In de komende periode tot 2014 vinden er op diverse niveaus onderhandelingen plaats die moeten leiden tot een Europees gedragen verordening voor het nieuwe landbouwbeleid voor de periode 2014-2021.

Een van de veranderingen ten opzichte van vorige herzieningen is dat het Europees Parlement nu meebeslist over de verordeningen.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

secretaris

, voorzitter

Bijlage(n):
coll.

SNN-REACTIE OP DE GLB-VOORSTELLEN

Uitgangspunten Noord-Nederland

Nederland is één van de grootste exporteurs van landbouwproducten ter wereld. De innovatieve agrosector in Noord-Nederland levert een belangrijke bijdrage aan deze positie. Dit komt mede door grote marktspelers als AVEBE en Royal Friesland Campina, maar ook door talloze innovatieve MKB bedrijven die allemaal sterk geworteld zijn in de regio. De Noord-Nederlandse agrosector is van wezenlijk economisch belang – natuurlijk voor de regio zelf¹, maar ook internationaal. De agrosector in Noord-Nederland heeft wat te bieden, niet alleen door de wijdverspreide innovatiekracht, maar ook door de sterke verbindingen tussen de marktpartijen in de ketens en tussen ‘de markt’ en de onderwijs- en kennisinstellingen.

De Noord-Nederlandse landbouw vervult daarnaast een belangrijke functie in het onderhoud en beheer van het landelijk gebied: boeren zorgen voor rust en ruimte en steeds meer ook voor het beheer en onderhoud van natuur en landschap. Zo wordt het agrarisch natuurbeheer in de regio breed gedragen en er wordt geëxperimenteerd met vernieuwende vormen van collectief beheer.

Landbouwbedrijven en agroketens in Noord-Nederland hebben de potentie om via slimme, groene en sociale groei een forse bijdrage te leveren aan de EU 2020 doelen: 1. een rendabele voedselproductie, 2. een duurzaam beheer van de natuurlijke hulpbronnen en klimaatactie en 3. een evenwichtige territoriale ontwikkeling waarin iedereen mee telt en mee doet.

De noordelijke landbouw is hiermee al goed op weg en heeft de potentie en de wil om zich verder in deze richting te ontwikkelen. Innovatie is hierbij het sleutelwoord. Innovatie van de landbouw moet ondersteund worden vanuit andersoortige bedrijven, onder andere op het gebied van energie-, water- en sensortechnologie, agrofood en healthy ageing, en de kennisinstellingen.

Voor deze ontwikkeling is tijd en financiële ondersteuning nodig. Om deze reden pleiten de noordelijke provincies voor het volgende:

Algemeen

1. Behoud van zo veel mogelijk GLB middelen in Noord- Nederland ten behoeve van het stimuleren van de verduurzaming (ecologisch, economisch en sociaal) van de agrosector:

¹ Landbouw is nog steeds van grote betekenis voor de economie en werkgelegenheid in Noord-Nederland. Rond de 7% van de beroepsbevolking werkt in de primaire sector, nog eens rond de 7% in bedrijvigheid daar om heen, in toelevering, verwerking, dienstverlening en transport.

- a. Dit is macro economisch van groot belang voor de noordelijke plattelandsregio en daarmee voor een vitaal noordelijk platteland.
 - b. Deze doelstelling sluit ook aan bij het doel van Den Haag om de afdracht aan de EU met 1 miljard te verminderen. Die reductie van 1 mld euro zal, gezien de opstelling van andere lidstaten, alleen lukken als het Rijk bij inkomsten en uitgaven een gunstige onderhandelingspositie inneemt. Op voorhand afstand doen van Europese fondsen zal niet leiden tot het gewenste resultaat. Juist door in te zetten op het verkrijgen van Europese fondsen (die passen bij onze opgaven) kan Nederland haar netto betalingspositie in de EU verbeteren.
2. Een geleidelijke overgang in de terugval van inkomenssteun voor de noordelijke landbouw, een zachte landing van de directe steun (geleidelijke overgang van historische rechten naar flat rate). De landbouw daarmee meer tijd geven om te innoveren. Hiervoor dient een hardheidsclausule opgenomen te worden. Hierdoor kan de goed georganiseerde, sterke en innovatieve Noord-Nederlandse agrosector fors bijdragen aan de verwezenlijking van Europese (EU2020) en nationale (topsectoren Agro & Food en Chemie) doelen.
 3. Inzet van collectieven voor vergroening. Dit geldt zowel voor de 1^e pijler (30%, bijvoorbeeld collectieven voor duurzame energie, een biogascentrale) als ook voor de 2^e pijler (het beheer van natuur- en landschap en daar waar mogelijk ook voor gebiedsgerichte innovaties).
 4. Borging van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer binnen het GLB.

Directe betalingen - 1^e Pijler

5. De instelling van een innovatie/investeringsprogramma voor Noord-Nederland. Dit programma wordt opgezet voor ondernemers die zich door middel van innovatie actief inzetten voor de verduurzaming, vergroening en versterking van de concurrentiepositie van de primaire sector in Noord-Nederland.
6. Flexibiliteit in de maatregelen voor 30% vergroening. Inzetten op het realiseren van de doelen van EU2020 op gebied van o.a. klimaat, milieu, biodiversiteit: (groen/blauwe diensten, groene en duurzaamheidstechnieken, sluiten van kringlopen).

Plattelandsontwikkeling - 2^e Pijler

7. Binnen pijler 2 middelen vrij maken voor innovatie in de keten en als cofinanciering daarbij middelen uit het topsectorenbeleid inzetten i.r.t. de noordelijke clusters. Dit is inhoudelijk gekoppeld aan de doelstellingen en resultaten van het innovatie/investeringsprogramma.
8. Binnen pijler 2 middelen behouden voor vergroening/verduurzaming (o.a. bodemkwaliteit en duurzaam bodemgebruik, waterbeheer en -kwaliteit, luchtkwaliteit, biodiversiteit, natuur- en landschapsbeheer binnen de EHS, natuurlijke hulpbronnen, energie) en ondersteuning plattelandsbeleid (sociale inclusie, leefbaarheid, leader aanpak) in Noord-Nederland.
9. Een onderscheidend regionaal integraal actieprogramma waarin de samenhang met pijler 2 GLB het EFRO en EVF en ESF helder is en waarbij de uitgangspunten van EU2020 leidend zijn

TOELICHTING

Het belang van een gemeenschappelijk landbouw beleid voor Noord-Nederland

In oktober 2011 presenteerde de landbouwcommissaris Ciolos de EU-voorstellen voor het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid. De provincies hebben hierop gezamenlijk gereageerd in een IPO-position paper. De provincies Groningen, Fryslân en Drenthe onderschrijven deze reactie. Tegelijkertijd hebben zij, vanuit de specifieke situatie in Noord-Nederland, behoefte om de IPO-reactie op een aantal punten aan te vullen.

De aanleiding voor deze aanvulling is de belangrijke positie die de landbouw in Noord-Nederland inneemt, zowel in economische als in ruimtelijke zin. Te meer ook vanwege de verwevenheid van de landbouw met andere bedrijvigheid en kennisinstellingen en de bijdrage aan het beheer van natuur en landschap. De noordelijke landbouw is van essentieel belang voor de werkgelegenheid en leefbaarheid van het platteland.

Het gaat hierbij vooral om een moderne, grootschalige en hoogproductie landbouw met melk, poot- en zetmeelaardappelen als belangrijkste producten. Vanwege de grootschaligheid en hoge productiviteit ontvangen de noordelijke agrarische bedrijven op dit moment hoge bedrijfstoelagen. Daarin neemt Noord-Nederland nationaal en internationaal een unieke positie in. Met de GLB-voorstellen die nu voorliggen leveren de boeren hierop fors in. Dat raakt niet alleen de landbouw maar de hele noordelijke economie. Daar komen de rijksbezuinigingen op natuur nog eens bij.

1. Behoud van zo veel mogelijk GLB middelen in Noord-Nederland.

De landbouw in Noord-Nederland ontvangt nu jaarlijks zo'n € 225 miljoen aan GLB-middelen, waarvan het overgrote deel (€ 215 miljoen) aan directe inkomenssteun voor de boeren. Dan gaat het om hectaretoelagen van 500-600 €/hectare.jaar. Bij een bedrijfsomvang van 50 tot 100 ha is dat € 25.000,- tot € 50.000,- per jaar, hetgeen voor een melkveehouderij gelijk staat aan een gezinsinkomen. Bij de zetmeel aardappeltelers in Groningen en Drenthe gaat het om nog hogere bedragen, deels meer dan € 1.000,- per hectare/jaar. Met deze hoge bedrijfstoelagen neemt Noord-Nederland nationaal een unieke positie in (in bijvoorbeeld de nieuwe lidstaten varieert de huidige bedrijfstoelage van € 250 tot minder dan € 100 per hectare per jaar). Tegelijk zien we dat in deze landen niet alleen de productiviteit maar ook de kosten voor bijvoorbeeld grond veel lager zijn dan in Nederland). Daarnaast ontvangt Noord-Nederland jaarlijks € 44 miljoen (€ 310 miljoen / 7 jaar) aan POP-middelen voor pijler 2 activiteiten, waaronder structuurversterking en innovatie van de landbouw, natuur en milieudoelen en breed plattelandsbeleid.

Macro economisch is behoud van het totale GLB-budget voor Noord-Nederland van groot belang. Volgens de nieuwe voorstellen gaan de inkomenssteun fors naar beneden. Nederlandse boeren zouden als basisbedrag alleen nog maar iets meer dan € 200,- per hectare/jaar ontvangen. Dat zal niet alleen de landbouw maar de hele economie van Noord-Nederland hard raken. Elke euro verlies aan inkomenssteun betekent in een jaar met lage melkprijzen, een euro minder voor de bakker en slager en in jaren met betere melkprijzen een euro minder voor de smid en voerleverancier. Niet alleen de

landbouw maar het hele platteland heeft er daarom belang bij om het GLB budget zoveel mogelijk te behouden.

2. Zachte landing

Een geleidelijke overgang in de terugval van inkomenssteun voor de noordelijke landbouw, een zachte landing van de directe steun (geleidelijke overgang van historische rechten naar flat rate) om daarmee de landbouw meer tijd te geven om te innoveren.

Dat vereist niet alleen inspanning, maar ook tijd en stabiliteit. Het is voor Noord-Nederland dan ook buitengewoon belangrijk dat de nieuwe toeslagensystematiek geleidelijk wordt ingevoerd. Door tijdelijk te werken met een regionale reservering van pijler 1 middelen, kunnen al te drastische regionale verschuivingen in het inkomen worden afgevlakt.

Wat ons voor ogen staat is dat de extra middelen die hiermee voor Noord-Nederland beschikbaar komen, niet in de vorm van een extra bedrijfstoelage aan alle bedrijven uitgekeerd worden, maar als investeringssteun voor bedrijven die innoveren en investeren in versterking van de concurrentiekracht en verduurzaming van de productie. Op een dergelijke manier zal het GLB nog directer bijdragen aan de EU 2020 doelstellingen van versterking van de concurrentiekracht en verduurzaming van de productie.

3. Inzet van gebiedscollectieven

Een groot deel (een derde) van de middelen van EU en rijk die nu beschikbaar zijn voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer worden besteed aan administratieve kosten. Met het rijk zijn wij van mening dat dit veel te veel is. Wij verwachten dat met de inzet van gebiedscollectieven deze administratieve lasten fors gereduceerd kunnen worden. De GLB-pilots waar de Noardlike Fryske Wâlden de Agrarische Natuurvereniging Oost Groningen aan meedoen, moeten dat in de praktijk aan gaan tonen. Wij hebben vertrouwen in de uitkomsten hiervan en pleiten ervoor deze werkwijze in het hele agrarische natuur en landschapsbeheer door te voeren. Wij zien ook kansen voor de inzet van gebiedscollectieven voor de organisatie van gebiedsgerichte innovaties, bijvoorbeeld op het terrein van aanpassingen in inrichting en beheer van watersystemen, en samenwerking met de medegebruikers/bewoners op het platteland.

4. Borging van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer binnen het GLB.

Europa wil de landbouw vergroenen. Delen van Noord-Nederland zijn daar al koploper in. Zo is Fryslân de provincie met veruit het meeste agrarisch natuur en landschapsbeheer. Een kwart van de Friese boeren levert daar een bijdrage aan. Een kwart van het landelijk budget gaat naar Fryslân. Ook Groningen en Drenthe kennen hun voorbeelden op het gebied van akkerrandenbeheer. Er is de potentie en de belangstelling bij de boeren om dat fors uit te breiden. Daar is budget voor nodig. In een tijd dat het rijk op natuur en landschap bezuinigt worden Europese middelen hiervoor belangrijker. Wij zetten ons er voor in dat de kansen die het nieuwe GLB op dit punt biedt, doelmatig en efficiënt benut worden. Daarom pleiten wij voor borging van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer binnen het GLB. Onze inzet hierbij is dat het agrarisch beheer buiten de EHS uit het budget voor pijler 1 bekostigd kan worden en het beheer binnen de EHS uit het pijler 2 budget.

5. Innovatie en investeringsprogramma

De instelling van een innovatie/investeringsprogramma voor Noord-Nederland. Dit programma wordt opgezet voor ondernemers die zich door middel van innovatie actief inzetten voor de verduurzaming, vergroening en versterking van de concurrentiepositie van de primaire sector in Noord-Nederland.

De landbouw in Noord-Nederland levert al een belangrijke bijdrage aan de GLB doelen die vragen om het veiligstellen van de voedselvoorziening en een duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen en klimaatactie. Met slimme en groene groei wordt daaraan bijgedragen. Daarbij gaat het om innovaties gericht op betere verwaarding van de grondstoffen en reststromen uit de landbouw, ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen voor duurzaam geproduceerde producten, en duurzame verbetering van dierwelzijn, verminderen van en inspelen op klimaatverandering, sluiten van mineralenkringlopen.

6. Brede inzet van het 30% vergroeningsbudget

Flexibiliteit in de maatregelen voor 30% vergroening. Inzetten op het realiseren van de doelen van EU2020 op gebied van o.a. klimaat, milieu, biodiversiteit: (groen/blauwe diensten, groene en duurzaamheids technieken, sluiten van kringlopen).

7. Inzet van pijler 2 voor innovatie in de keten

Binnen pijler 2 middelen vrij maken voor innovatie in de keten en als cofinanciering daarbij middelen uit het topsectorenbeleid inzetten i.r.t. de noordelijke clusters. Dit is inhoudelijk gekoppeld aan de doelstellingen en resultaten van het innovatie/investeringsprogramma.

Innovatie van de landbouw moet ondersteund worden door bedrijvigheid rond die landbouw en kennisinstellingen. Denk bijvoorbeeld aan initiatieven op het gebied van de biobased economy waarbij volgens de principes van de waardepiramide groene grondstoffen en reststromen voor meerdere doelen ingezet worden. Nu gebeurt dat vooral nog via de opwekking van groene energie uit mest en andere reststromen. Aan toepassingen hoger in de waardepiramide wordt gewerkt met bijvoorbeeld het Carbohydrate Competence Center en Solanic. Voorbeelden rond het thema duurzaam produceren en klimaatactie zijn Aquarius en IJk-akker waarbij sensortechnologie ingezet wordt om zo zuinig mogelijke om te gaan met water en mineralen. Noord-Nederland heeft met zijn bedrijvigheid in clusters als watertechnologie, energie, sensortechnologie, healthy ageing en natuurlijk de agribusiness de potentie om dit verder uit te bouwen. Dit zijn clusters die de nieuwe pilaren vormen voor de ruimtelijk economische ontwikkeling van Noord-Nederland.

8. Brede inzet van pijler 2 behouden

Binnen pijler 2 middelen behouden voor vergroening/verduurzaming (o.a. bodemkwaliteit en duurzaam bodemgebruik, waterbeheer en -kwaliteit, luchtkwaliteit, biodiversiteit, natuur- en landschapsbeheer binnen de EHS, natuurlijke hulpbronnen, energie) en ondersteuning plattelandsbeleid (sociale inclusie, leefbaarheid, leader aanpak) in Noord-Nederland.

Het gaat overigens niet alleen om de duurzame ontwikkeling van de sector, maar ook om de duurzame ontwikkeling van de omgeving waarin de sector opereert: het platteland. De partijen spannen zich in voor een brede plattelandsontwikkeling, waar onder meer de thema's leefbaarheid en natuur- en landschapsontwikkeling onderdeel vanuit maken. Voor wat betreft de leefbaarheid: deze staat in bepaalde Noord-Nederlandse regio's extra onder druk in verband met bevolkingsdaling. Bij brede plattelandsontwikkeling denken wij aan een gebiedsgerichte benadering. Naast bovengenoemde partijen uit het bedrijfsleven, de kennis- en onderwijsinstellingen en overheden, zien wij hier ook een rol voor non-gouvernementele organisaties (ngo's). De brede plattelandsontwikkeling en ontwikkeling van de sector gaan immers hand in hand.

9. Regionaal programma

De inzet voor pijler 2 wordt onderdeel van een onderscheidend integraal noordelijk actieprogramma waarin de samenhang met pijler 2 GLB het EFRO en EVF en ESF helder is en waarbij de uitgangspunten van EU2020 leidend zijn. Een belangrijk punt voor ons is ook dat we regionale innovatieprogramma's kunnen ontwikkelen gericht op de realisatie van de EU 2020 doelen waarbij de pijler 2 middelen van het GLB, EFRO en het EVF (Europees Visserij Fonds) geïntegreerd worden ingezet. De EU biedt deze mogelijkheid. Wij zijn er voor dat die in Nederland ook benut worden.

Regionale programma's bieden de beste garantie op maatwerk. En ook dat de kennis en ervaring die in regio's aanwezig is dan daarmee optimaal benut wordt. Noord-Nederland heeft daarin veel te bieden.

Dat geldt bijvoorbeeld voor de akkerbouw. Denk aan de R&D van HZPC, een pootgoed handelshuis dat wereldwijd werkt. Denk ook aan de samenwerking tussen de zetmeeltelers, AVEBE en kennisinstellingen als de RUG en de noordelijke hogescholen, de samenwerking in het kenniscentrum voor de akkerbouw in Noordoost-Nederland.

Dat we ook voor de innovatie van de melkveehouderij wat te bieden hebben, toont onze inzet voor de Dairy Campus aan. Die gaat werken als de centrale en verbindende factor. Hier zullen boeren en ketenpartijen samen met de kennisinstellingen kunnen werken aan innovaties, die via onderwijs en trainingen ook meteen op de ondernemers wordt overgedragen. Ketenpartijen zijn dan niet alleen de agrofoodsector, maar ook bedrijven uit de topsectoren water- sensor- en energietechnologie en healthy ageing.